

ብዓለ መስቀል

መስከረም 17 ዓ.ም. 10/27

ንባባት: ፩ቆሮ 2:1-12፣ ፩ኢጥ 2:20-ፍ፣ ግ.ሐ. 4:19-31፣ ሉቃ 9:18-28

ዘጉልቅ 21:4-9፣ ፍሊጲስዩስ 2:6-11፣ ግ.ሐ. 2:22-37፣ ዮሐ 3:13-17።

ምስባክ: ወወሃብኮም ትእምርተ ለእለ ይፈርሁከ፣ ከም ያምስጡ እምገጸ ቀስት፣ ወይድኃኑ ፍቁራኒከ።

ወአጽንኦ እግዚአ ለዝንቱ ተሠራዕከ ለነ፣ ውስተ ጽርሕከ ዘኢየሩሳሌም፣ ለከ ያምጽኡ ነገሥት አምኃ። “ኦ አምላኽ ሓይልኻ ግለጽ፣ ስለቲ ኣብ ኢየሩሳሌም ዘሎ መቐደስካ ነገስታት ውህበት ከምጽኡልካ እዮም” መዝ. 68:28~29።

ቅዱስ ጳውሎስ ኣብቲ ጽንኩር እዋን ስብከቱ ብንጹር ዝአምኖ ኽሕብር ምስ ደለ ንሕና ነቲ ዝተሰቐለ ክርስቶስ ኢና እንሰብኽ” (1ቆሮ 1:23) ይብል ነበረ። መስቀል ካብ መጀመርያ ኣብ እምነት ክርስትና እቲ ዝለዓለ ትርጉም ሒዙ ይርከብ። ኣብ ስርዓት ሃገርና መስቀል ፍሉይ ክብርን ትርጉምን ኣልኦ ኣብ ኩሉ ጸሎታትና ስርዓት ማኅሌታትና መስቀል ንዝክር ንኹሉ ጸሎታትና ብመስቀል ንጅምሮ። ኣብ ዓመት ክልተ ጊዜ ንዝክሮ፣ ማለት መጋቢት 10 ከምኡ መስከረም 17 ብፍሉይ ጸሎትን ክብርን ዘኪርና ነብዕሎ። መስቀል ንኣና ምልክት ተስፋ፣ አምላኽ ምሳና ከምዘሎ ክንእምን ዝሕግዘና ፍሉይ ምልክት መንነት እምነትና እዩ።

ኣብ ታሪኽ ብፍሉይ ነዚ ናይ ሎሚ ብዓል እንተ ረኤና መሰረቱ እዚ ዝስዕብ እዩ።

1. ኣብ ዝንገር ታሪኽ ብ312 ኣቢሉ ቊስጢንጢኖስ ምስ ማክሰንጢዩስ ዝብሃል ምቕናቕንቱ ንምሉእ ግዝኣት ሮማ ንምግዛእ ተዋጊኡ፣ ቅድሚ ውግእ ምጅማሩ ንሰማይ እንተ ጠመተ መስቀል ምስ ሴፍ ርእዩ፣ ከምዚ ዝብል ቃላት ከኣ ሰሚዑ “በዚ ምልክት እዚ ክትሰዕር ኢኻ”። ቆስጣንቲኖስ በዚ ምልክት ተበራቲዑ ሴፍ ወሲዱ በቲ ጫፉ ሒዙ ምልክት መስቀል ገሩ ንወተሃድራቱ ንውግእ መሪሑ ስዒሩ ናይ ምዕራባዊ መንግስቲ ሮማ ንጉሥ ኮይኑ። አዲኡ ንግስቲ እለኒ ጽንዕቲ ክርስትያን እያ ነራ ንወዳ ቆስጣንቲኖስ ካብ ንእስነቱ ትምህርቲ ክርስቶስ ጽቡቕ ገራ አምሂራቶ። ንሱ ንጉሥ ምስ ኮነ ስደት ክርስትና ደው ኣቢልዎ ዕላዊ እምነት መንግስቱ ገርዎ። አዲኡ ከኣ ግማድ መስቀል ኣብ ኢየሩሳሌም ኩዕታ ኣካይዳ ረኺባቶ።
2. ብ335 ዓ.ም. ኣብ መስከረም 14 ርእስ አድባራት ቤተ ክርስትያን ብንጉሥ ቆስጣንጦኖስ ኣብቲ ኢየሱስ ዝተሰቐለሉ ተሰሪሓ ተመሪቓ። እዚ ሎሚ እንብዕሎ ዘሎና ናይ እዛ ቤተ ክርስትያን ምርቓ ዝኽሪ እዩ። ቅድምዚ እቲ ቦታ ሃድርያን ዝተባህለ ሮማዊ ንጉሥ ኩሉ ኣፍሪሱ ኣብኡ ንአምላኽ ሮማውያን ሸኑስ ምስቲ ንጁቢተር ዝሰርሖ ምስሊ ገሩ ኣብ ቀራንዮ ሰሪሕዎ እዚ ኽኣ ነቲ ኣብ ከባቢ ዝነበረ ኩሉ ዝፈርስ ኣፍሪሱ ዝጸሪ አጽርዩ ከም ብሓዲስ ሰሪሕዎ። ኣብ ዳሕራይ ዓመተታ ቆስጣንቲኖስ ምስ ነገሰ ንግስቲ እለኒ ንመስቀል ክርስቶስ ኣብቲ ሃድርያን ቤተ መቐደስ ዝሰራሓሉ ኩዕታ ኣካይዳ ረኺባቶ። ድሕሪ ሰለስተ ሚእቲ ዓመት ንጉስ ፋርስ ኮስሮይስ ዝተባህለ ንኢየሩሳሌም ወሪሩ ሒዙ ነቲ ሓቀኛ መስቀል ንፔርስያ ወሲድዎ። ድሕሪ 14 ዓመት ባዝንትንያዊ ንጉሥ ሄራክልዩስ ዝተባህለ

ንጉሥ ፋርስ ሰዒሩ ንመስቀል ክርስቶስ ኣብ ኢየሩሳሌም ኣምጺእዎ። ብዓቢ ዓጀባን ጽቡቕ ኣልባሳትን ወርቃዊ ሽልማታትን ተሸሊሙ ንመስቀል ኣብ መንኲቡ ተሰኪሙ ኣብታ ቆስጣንቲኖስ ዝሰርሓ ቤተ ክርስትያን ኣብ ቀራንዮ ክመልሶ እንከሎ ኣብ ኣፍደገ ቤተ ክርስትያን ምስ በጽሖ ክንቀሳቐስ ኣይከኣለን። ሓደ ዘይርኤ ሓይሊ ምእታው ከሊእዎ ክንቀሳቐስ ኣይከኣለን። በቲ ጊዜ ናይ ኢየሩሳሌም ኣቡን ዝነበሩ ዘካርያስ ዝተባህሉ ከምዚ ኢሎም ተዛሪቦም በዚ ለቢስካዮ ዘሎኻ ዘግይጽ ኣልባስካ ካብ ኢየሱስ እቲ ድኻ ምእንቲ ድሕነትና መስቀል ዝተሰከመ ብዙሕ ተፈሊኻ ኣሎኻ ስለዚ ክዳውንትኻ ቀይር ኢሎም። ሽቡ ንጉሥ ክዳውንቱ ቀይሩ ምስ ቀረበ ክኣቱ ክኢሉ ንመስቀል ከኣ ኣብታ ኢየሱስ ዝተሰቐለላ ቀራንዮ ኣብኡ መሊሰዎ። ነዚ እና ዘኪርና እነበዕል ዘሎና። እዚ እዩ ድሕሪ ባይታ ታሪኽ እዚ ሎሚ እነበዕሎ ዘሎና።

ኩል ምስ መስቀል ኣተኣሳሲርና ክንርእዮ እንከሎና ካብ ኣምላኽ ምሕረት የምጽእልና። ኣብ ኩሉ ሕይወትና ከም ኣመንቲ ካብ መስቀል ዝተፈለ ሕይወት ሒዝና ከይንጉዓዝ ክንጥንቀቕ ከም ዘሎና የዘኻኽረና። ቅዱስ ዮሐንስ ኣፈ ወርቂ ሓደ ካብቶም ቀዳሞት ኣበው ብዛዕባ መስቀል ኣብ ዝጽሓፎ ከምዚ ዝስዕብ ዝብል ነንብብ:-

መስቀል ናይ ክርስትያን ተስፋ እዩ፤ መስቀል ናይ ሙታን ትንሣኤ እዩ፤ መስቀል ናይ ዕዉራት መርሕ እዩ፤ መስቀል ናይ እቶም ተስፋ ዝቐረጹ ተስፋ እዩ። መስቀል ትንቢት ነብያት እዩ፤ መስቀል ስብከት ሓዋርያት እዩ፤ መስቀል ክብሪ ሰማዕታት እዩ፤ መስቀል መገስ ዳድቃን እዩ። መስቀል ናይ መነሳት ጽምና እዩ፤ መስቀል ናይ ደናግል ንጽሕና እዩ፤ መስቀል ናይ ቤተ ክርስትያን መሰረት እዩ፤ መስቀል ናይ ዓለም ምርግጋእ ሰላም እዩ (ግብረ ዮሐንስ ቍ 2)።

ኩሉ ሕይወት ሓደ ክርስትያን ኣብ መስቀል ክጽጋዕን ኣብኡ ኣሚኑ ክነብር እንከሎ ብኹሉ ተሓድሶ ይረክብ። ንመስቀል ጠሚትና ክንክእል እንከሎና ንኹሉ ዝንነፈና ክንስዕር ንኽእል ኢና። ንመስቀል ክንስከም እንከሎና ኣብ ዓወትን ተስፋን ክንሰግር ኢና እዚ እዩ ርድኢት ዮሐንስ።

ኣብ ካልእ ጽሑፉ ቅዱስ ዮሐንስ ኣፈወርቂ ናይ መስቀል ጥቕምን ንሱ ዝህቦ ጸጋን ክረድኣና ኢሉ ከምዚ ይብል ርኹስ መንፈስ ኣብቲ ዝተሃርመሉን ዝቐሰለሉን ሴፍ ምስ ረኣየ ኣብቲ ብዓል ሴፍ ክቐርብ ኣይክእልን እዩ ስለዚ ኣብ ኣባይትና ኣብ መናድቕና ኣብ መዓጹና ኣብ ግንባርና ኣብ ኣፍልብና ኣብ ኣጻብዕና ኣብ ክሳድና ናይ መስቀል ምልክት ይሃልወና ምኽንያቱ መስቀል ዓወትና እዩ፤ ካብ ኩሉ ዝተሃህበና ጸጋ በረኽት ዝለዓለ እዩ። ሽልማት ቤተ ክርስትያን እዩ። እዚ ስለ ዝኾነ መስቀል ኣብ ኣእምሮኹም ከም ማሕተም ሕተምዎ” (ግብረ ዮሐንስ ቍ 7)። ሕይወት ሓደ ተኸታል ክርስቶስ ብመስቀል ክልለ እንከሎ ዓቢ ዓሰቢ ኣልኦ።

መስቀል ክንስከም ዘይንኽእል ከቢድ ነገር ኣይኮነን ነዚ ከረድኣና ኢሉ ኢየሱስ መስቀለይ ኣብ መንኲብኩም ተሰኪሙ እሞ ካብኡ ተመሃሩ ይብለና። ንሱ ምሳና መስቀል ዝጸውር እንተ ኾይኑ ከመይ ኢሉ እሞ ክኸብደና። እንተኾነ መስቀልና ምስ ካልእ ነገራት ብወርቅን ካልእ ግዙፍ ነገራት እንተ ጸርናዮ ክኸብደና እዩ። ልብና ኣብ ክልተ ነገር ስለ ዘቐኩር ክምቀል እዩ። ኣብ ዓለምና እንተ ረኤና ሰባት ብናብራ ዓለም ርቡሓት ክኾኑ እንከለዉ ልቦም ኣብ ክልተ ስለ ዝምቀል ዘይሕጉስ ሕይወትን ካብ ኣምላኽ ዝርሓቕ ሕይወት ሒዞም ይነብሩ። ሕይወቶም ብተስፋ ዘይብሉ ስቓይ ይልሉ።

ትርጉም ሕይወትና ክንፈልጦ ኣሎና። ኣበይ ገጸይ እጉዓዝ ኣሎኹ ኢልና ክንሓትት ይግብኣና። ኣምላኽ ክንሳቕ ክርእየና እንከሎ ደስ ኣይብሎን እዩ ብፍላይ ንስለ ስቓይ ኢልና ክንሳቕ ከሎና። ንሱ ንሓጎስ እዩ ፈጠሩና ንኣዳም ሔዋን ኣብ ገነት እዩ ፈጠርዎም። ንኹሉ ዝፈጠሮ ክሕጎሱ

ሂብዎም። ሰብ ንሓጎስ እዩ ተፈጢሩ። መስቀል ፍሉይ ትምህርቲ ኢዩ ዝህበና። ክርስቶስ ዝሞተ ንሕና ካብ ናይ እዚ ዓለም ማእሰርቲ ንክፈትሓና ኢሉ ጥራሕ አይኮነን መይቱ፤ ሞቱ ነቲ አምላኽ አባና ዘልኦ ዕምቕ ፍቕሩን ክሳብ ርእሱ ምሃብ ዘብጽሖ ይገልጻልና። ናይ ስቓይ ፈውሲ ርእሰኻ ምሃብ እዩ። አብ ሕይወት እቶም ሕይወቶም ምእንቲ ካልኦት ዝህቡ እቶም ዝተሓጎሱ ሰባት እዮም። ባዕልና ሕጉሳት ምዃኖም እንፈልጦም ሰባት ንሕተት ሽዑ ንርእሶም ዝህቡ እዮም። አብ ሕይወት መጠን ዝሃብካሉ መጠኑ ትረክብ። እቶም ብዙሕ ዘፍቅሩ ብዙሕ ይፍቀሩ ኩሉ የፍቅሮም። እንተኾነ ርእሰኻ ምሃብ አብ ትሕቲ እምነት ናይ እዚ ዓለም አብ ትሕቲ አማልኽቲ ክአቱ ይክአል እዩ። ናይ እዚ ዓለምና እምነት ብዙሕ ምርካብ፤ ምግሃእ፤ ስዓሜ ክዕብልል ዝብል እዩ። አብኩሉ ውድድር ይርኤ። ልዕሊ ኩሉ ክትከውን ምጽዓር እዝን ካልእን ካብቲ ኢየሱስ ዝደልዮ ክፈልየና ይኸእል። ንብዙሓት መስቀል ዝኸብዶም ዘይትርጉሙ ስለ ዝህብዎ እዩ።

አብ መስቀል ክንጥምት እንከሎና አብ ርእሰና ክንጥምት ይሕግዘና። መስቀል ልዕሊ ምልክትን አምሳልን እዩ። መስቀል ሕይወትና ርእሰና አብ ምሃብ አብ መስዋዕቲ ክነሕልፎ ይነግረና። ከምቲ ንሱ ንርእሱ ኢሚንቲ ገሩ አብ መስቀል ዝተወፈየ ንሕና ኸእ ንርእሰና ኢሚንቲ ክንገብር ይግብአና። መስቀል ምልክት ዕሽነት እዩ፤ ንሱ ንናይ እዚ ዓለም ነገራት ዝጻረር እዩ። መስቀል ምልክት ነጻነትን ሓርነትን እዩ። መስቀል ዝነገረና ከምቲ ኢየሱስ ዝነበሮ ሕይወት እንተ ነበርና፤ ብመገዱ እንተ ተጓዓዘና፤ ሓቁን ሕይወቱን ነጻነት እዚ ዓለም ክህቦ ዘይክእል ይህበና።

መስቀል ዘደንቕ ምልክት ናይ ዝጻረር ነገር እዩ። አብ ዓለም እቲ ብዝያዳ ዝፍለጥ ምልክት እምነትዩ። ምልክት ፍቕሪ አምላኽዩ፤ ሕድገትን ድሕነትን ኮይኑ ብርእሱ ተአምራት እዩ። አብ ጥንታውያን ሮማውያን ምልክት ውርደት፤ ስቓይን ሞትን እዩ ነሩ። አብ ናይ ዘመና ርድኢት ክንገልጽ እንተ ኾና ብኤለትሪኽ ዝቐትል መንበር ወይ አብ ምሕናቕ ሰብ ዝጥቀሙሉ መስሓቢ። ሞት አብ መስቀል ጭካኔን ክፍአትን ዝመልኦ ስለ ዝኾነ ነቶም አብ ውግእ ዝተማረኹ ወይ ባራዩ ጥራሕ ዝቕጽዑሉ እዩ ነሩ። ናይ ሮማዊ ዘግነት ዘልኦ ጨሪሹ አይስቀልን እዩ። አብ ግዜ ቆስጥንጢኖስ እዚ ሕጊ ነሩ ይኸውን እዩ እንተኾነ ራእይ መስቀል ምልክት ዓወቱ ክኸውን እዩ ዝብል ምስ ረአየ ንሱን አማኸርቱን ገሪምዎም ይኸውን እዩ። መስቀል ምልክት ዓወት ክኸውን ዘይሕሰብ እዩ።

እዚ ዝጻረር ነገራት አብ መስቀል ሎሚ እውን ከምኡ እዩ ዘሎ። አብ አብያት ክርስትያናትና ዝተፈላለየ ርድኢትን ትርጉምን መስቀል ንርኢ፤ ካብቲ ኢየሱስ ዝሞተሉ ጀሚርካ ክሳብ ዝተንስአሉን ብግርማ ዝኸበረሉን ዝተፈላለየ ነገራት ንርኢ። አብ ንባባትና ናይ መስቀል ናይ ምሕረት ሓይሉ ንርኢ። እቲ ሙሴ አብ በረኻ ዝሰቐሎ አስራዚ አምሳል ናይ ኢየሱስ ሰቕለት እዩ። እቲ ሰቕለት አብ ባላ ዝነበረ ንእስራኤላውያን ምንጪ ምሕረቶም ኮይኑ።

ኩልና ሎሚ ንመስቀል ሕራይ ኢልና ክነብዕሎ ኢና መጺእና ዘሎና። ኩልና ክንጸር ዝውሃበና መስቀል አሎና እሞ መስቀልና ጸርና ዘሎና። አበይ እዩ ከቢዱኒ ዘሎ አበይ እዩ ምጻሩ ጸጊሙኒ ዘሎ ኢልና መስቀልና ንምጻር ክነሕድሶ እዩ ምኽንያት ብዓልና እምበር ንስለ ብዓል አይኮናን እነብዕል ዘሎና። መስቀል ነባሪ ስቓይ አይኮነን መስቀል አብ ሞትን ትንሣኤን ዘብጽሕ ስለ ዝኾነ ከቢዱኒ ኢልካ ዘይምሕዳጉ እዩ ዝምረጽ።

ቅዱስ ቁርሎስ ብዓል ኢየሩሳሌም አብቲ ምልክት መስቀል አብ እንገብሮ ብዝሃቦ ክንዓጹ አስተንትኖና ብመስቀል ክርስቶስ ከይንሓፍር፤ ገለ እንተ ሓብእዎ ብግሉጽ አብ ግንባርና ንግበሮ፤ እቶም አጋንንቲ ነዚ ክቡር ምልክት ምስ ረአዩ ካባና ክበሩ እዮም፤ ክትበልዑን ክትሰትዩን ከሎኹም ትእምርተ መስቀል ግበሩ፤ ክትብሉ ከሎኹም፤ ክትድቅሱ ከሎኹም፤ ክትንስኡ ከሎኹም፤ ክትዛረቡ ከሎኹም ክትከዱ ከሎኹም አብ ዝኾነ አጋጣሚ ምልክት መስቀል ግበሩ።

እቲ ዝተሰቓለ ኣብ ሰማይ ኣብ ላዕሊ እዩ ዘሎ እናበለ መስቀል ኣብ ኩሉ እንተ ገበርና ጥቕሚ ከምዘልኦ ይሕብረና።

በዚ ምልክት መስቀል ክንሰዕር ኢና። ኢየሱስ ኣሎ፣ ተንሢኡ እዩ፣ የፍቅረና እዩ በዚ ኸኦ ካብ ዝኾነ ዝሰቓየና መስቀል ክሕግዘና ከሕውየና ድላዩ እዩ፣ ብዝያዳ ኸኦ ኣብ ሰማይ ኣብ ቅድሚ ሰማያዊ ኣብኡ ክንርከብ ይደልየና እዩ።

ትርጉምን ምስጢርን መስቀል ብዝያዳ ዝተረድኤት ማርያም እያ ኣብ ትሕቲ መስቀል እንከላ ንሱ ወዳ ኣብ መስቀል እንከሎ ኣደ ክትኮነና ሂቡና ስለዚ ጣዕምን ምስጢርን መስቀል እንርድኡ ጸጋ ካብ ወድኺ ለምልና ንበላ።

ርሑስ መስቀል በሪቕ ስኡን ዝጸግበሉ ብኡስ ዝዕረቓሉ ሕሙም ዝሓውየሉ ሽጉር ዝርህወሉ ስኡን ዝዕንገለሉ እሱር ዝፍትሓሉ ዓመት ይብረቓልና።

ኣባ ንጉሠ ፍሥሓ